

Automaattista päätöksentekoa koskeva ehdotus

Valtiovarainministeriön arvion vertailu Tullin lausumaan

Kooste Elina Raipala

Työryhmä arvioinut 29.6.2022

29.6.2022

TiHL 6 a luku: vaikutukset tietojärjestelmiin

RE1

Tommi Oikarinen.
Julkisen hallinnon tietojärjestelmäsäätelyä tarkasteleva työryhmä
23.6.2022

Ehdotetut vaatimukset (TihL 6 a luku)	Tietojärjestelmien muutostarve	Arvio vaikutuksista tietojärjestelmiin
Vastuiden määrittely (28 a § 1 mom.)	☒	Vastuiden määrittely ei edellytä muutoksia tietojärjestelmiin
Prosessin dokumentointi (28 a § 2 ja 3 mom.)	☒	Prosessin kuvaaminen ei edellytä muutoksia tietojärjestelmiin. Dokumentointivaatimus kohdistuu käyttöönotettavaan lainmukaisesti toimivaan prosessiin.
Toimintaprosessin laadunvarmistaminen testaamalla (28 b §)	☒	Testaustulosten perusteella tietojärjestelmiä voidaan joutua muuttamaan, mutta muutos ei aiheudu ehdotetusta säännöksestä, vaan siitä, ettei tietojärjestelmä toimi kuten pitäisi. Ehdotus ei edellytä nykyisten prosessien uudelleen testaamista. Todennettavan, että toimintaprosessien menettelytavat ja käsittelysäännöt sekä asianosaiselle annettavat asiakirjat vastaavat niille asetettuja vaatimuksia. Todennettavissa esimerkiksi aikaisemmin tehtyjen testausten perusteella.
Laadunvalvontasuunnitelman hyväksyminen (28 c § 1 mom.)	☒	Laadunvalvontasuunnitelman laatiminen ja hyväksyminen ei edellytä muutoksia tietojärjestelmiin.
Tietojen tallentaminen (28 c § 3 mom.)	☒	Vastaa pitkälti, mitä tiedonhallintalin 17 §:ssä on säädetty viranomaisen velvollisuudesta kerätä lokitietoja tietojärjestelmän käytöstä sekä tietosuoja-asetuksen vaatimuksia. Ehdotus ei kiinnitä tapaa, jolla tiedot tallennetaan.
Virheiden korjaaminen (28 c § 4 mom.)	☒	Virheiden korjaaminen saattaa edellyttää muutoksia tietojärjestelmiin, mutta muutos ei aiheudu ehdotetusta säännöksestä, vaan siitä, ettei tietojärjestelmä toimi kuten pitäisi
Päätös prosessin käyttöönotosta (28 d §)	☒	Käyttöönottopäätöksen valmistelu ja esittely ei edellytä muutoksia tietojärjestelmiin. Käyttöönottopäätös tulee tehdä lain mukaisesti toimivasta prosessista, jolloin kaikki tietojärjestelmämuutokset on tullut tehdä jo ennen päätöstä. Myös 28 g §:n velvoite päätöksen toimittamisesta lautakunnalle voidaan toteuttaa ilman järjestelmämuutoksia..
Käyttöönottopäätöksen tiedottaminen (28 e §)	☒	Käyttöönottopäätöksen tiedottamisen ei pitäisi aiheuttaa muutoksia tietojärjestelmiin. On toteutettavissa käytössä olevilla järjestelmillä. Staattisen informaation julkaisu verkkosivuilla on toteutettavissa käytössä olevien järjestelmien toiminnallisuuksilla.
Käsittelysääntöjen suojaaminen (28 f §)	☒	Tietoaineistojen suojaaminen on tullut toteuttaa jo tiedonhallintalin 15 §:ssä säädetyn mukaisesti. Käsittelysääntöjen muutosten dokumentointi ei edellytä myöskään muutoksia tietojärjestelmiin.
Tietojen laadun varmistaminen (28 h §)	☒	Ehdotus velvoittaa toteuttamaan muun muassa hallintolain 31 §:ssä, tiedonhallintalin 13 ja 15 §:ssä sekä tietosuoja-asetuksessa säädetty vaatimukset, joilla se varmistaa tietojen ajantasaisuuden ja virheettömyyden. Tarvittavien toimenpiteiden toteuttaminen tai tietojärjestelmien mahdollinen muuttaminen johtuu viranomaisen riskiarvioinnin perusteella tekemistä päätöksistä, ei 28 h §:ssä ehdotetusta.

Dia 2

RE1

Koko dokumentti luettavissa:

<https://tilat.tulli.fi/tiimi/2/tietohallinto/Lists/julkiset/Lausuntopyynn%C3%B6t/Automaattista%20p%C3%A4%C3%A4t%C3%B6kse>

Raipala Elina; 28.6.2022

Tullin järjestelmät, jotka tuottavat automaattisia päätöksiä

Vanhat nykytullausjärjestelmät

tuonti ITU/IMU

vienti ELEX

passitus NCTS

saapuminen AREX

Näissä kaikissa järjestelmistä on olemassa asiointipalvelut.

Uudet tulliselvitysjärjestelmät UTU

tullivarastointi CW

tuonti IMP

Saapuminen Entry

passitus TRANSIT (tulee tuotantoon vasta Q3/2023)

vienti Export (tulee tuotantoon vasta Q2/2024)

Lisäksi taustapalvelut

Ehdotetut vaatimukset (TihL 6 a luku)	Arvio vaikutuksista tietojärjestelmiin Julkisen hallinnon tietojärjestelmäsääntelyä tarkasteleva työryhmä 23.6.2022	Tullin lausuma 26.1.2022 Tarkistettu 15.6.2022	Kustannusarvio
Vastuiden määrittely (28 a § 1 mom.)	Vastuiden määrittely ei edellytä muutoksia tietojärjestelmiin	Ehdotuksen toteutus edellyttää vastuiden ja roolien täsmentämistä, ml. tekninen sekä substanssiasiantuntemus. Juridinen tarkastelu mukana dokumentoinnissa koko elinkaaren ajan. Tietojen asianmukainen suojaus oltava riittävällä tasolla. Teknisen laadunvalvonnan suunnitteleminen. Vain Tullin ulkomaankauppa- ja verotusosastolla on käytössä automaattisia päätöksentekoprosesseja. Mikäli prosesseja otetaan käyttöön muilla Tullin osastoilla, tulee ensin arvioida, mihin niiden käytössä oleviin prosesseihin automaattinen päätöksenteko soveltuisi ja sen jälkeen suunnitella prosessit toimiviksi.	Kertaluonteinen kustannus: kolme henkilöä omaa työtä 100% keskittyen läpikäyntiin, 3 x 1 htv 210 000€. Jatkuva kustannus: Dokumentaation ylläpito ja uusiin soveltaminen 1 htv/v 70 000€.
Prosessin dokumentointi (28 a § 2 ja 3 mom.)	Prosessin kuvaaminen ei edellytä muutoksia tietojärjestelmiin. Dokumentointivaatimus kohdistuu käyttöönotettavaan lainmukaisesti toimivaan prosessiin.	Tähän otettu kantaa aiemmassa kohdassa.	
Toimintaprosessin laadunvarmistaminen testaamalla (28 b §)	Testaustulosten perusteella tietojärjestelmiä voidaan joutua muuttamaan, mutta muutos ei aiheudu ehdotetusta säännöksestä, vaan siitä, ettei tietojärjestelmä toimi kuten pitäisi. Ehdotus ei edellytä nykyisten prosessien uudelleen testaamista. Todennettavan, että toimintaprosessien menettelytavat ja käsittelysäännöt sekä asianosaiselle annettavat asiakirjat vastaavat niille asetettuja vaatimuksia. Todennettavissa esimerkiksi aikaisemmin tehtyjen testausten perusteella.	Tullissa on käytävä läpi liiketoiminnan ja tietohallinnon vastuunjako koskien kohtaa ”toimintaprosessin käyttöönoton valmisteluun liittyvälle laadunvarmistamiselle on nimettävä vastuuhenkilö, jonka tehtävänä on varmistaa, että käyttöönottoon liittyvä testaus on tehty suunnitelmallisesti ja dokumentoitu riittävästi”. Tietohallinnon testausmenetelmistä vastaavan testauspäällikön tulee tarkistaa ja tarkentaa testausohjeet esitettyjen vaatimusten mukaisesti. Testaushenkilöstön riittävän koulutuksen ja osaamisen varmistaminen. Testauksen riskiperusteisuuden varmistaminen ja toimenpiteiden tehoamisen valvonnan suunnittelu ja toteutus. Hankintaprosessissa riittävän testauksen ja laadun varmistaminen, jos hankinnan kohteena on automatisoitu tietojärjestelmä.	Kertaluonteinen kustannus: 3 kk x konsulttikustannus 37 500€ (mm. ohjeiden tarkennus). Omaa työtä 2 kk x 6 000€ =12 000€. Jatkuva kustannus: Omana työnä 0,5 htv 35 000€/v ja lisäksi konsulttikustannuksia järjestelmäkohtaiseen dokumentointiin 125 000€ ja testaajat 2 htv konsulttityönä 300 000€/v.

Ehdotetut vaatimukset (TihL 6 a luku)	Arvio vaikutuksista tietojärjestelmiin Julkisen hallinnon tietojärjestelmäsääntelyä tarkasteleva työryhmä 23.6.2022	Tullin lausuma 26.1.2022 Tarkistettu 15.6.2022	Kustannusarvio
Laadunvalvontasuunnitelman hyväksyminen (28 c § 1 mom.)	Laadunvalvontasuunnitelman laatiminen ja hyväksyminen ei edellytä muutoksia tietojärjestelmiin.	Laadunvarmistussuunnitelmassa kuvattujen käytäntöjen luomisen ja tehtäväroolin laatimisen. Riittävän ohjeistuksen ja koulutuksen laatimisen. Laatukriteereiden laatimisen. Mahdollisia muutoksia toimittajasopimuksiin.	Kertaluonteinen kustannus: kaksi omaa henkilöä 0,5 htv 70 000€. Lisäksi tarvitaan automaattista kontrollointia tietoteknisin välinein kertainvestointina 180 000€, oletuksena että taustajärjestelmä olemassa. Konsulttikustannusta 3 kk 37 500€. Jatkuva kustannus: Laaduntarkkailun vuosisuunnitelma ja toteutus 1 htv omaa työtä 70 000€/v. Automaatiokontrollin konfiguraatiomuutokset 30 000€/v.
Tietojen tallentaminen (28 c § 3 mom.)	Vastaa pitkälti, mitä tiedonhallintalin 17 §:ssä on säädetty viranomaisen velvollisuudesta kerätä lokitietoja tietojärjestelmän käytöstä sekä tietosuojasetuksen vaatimuksia. Ehdotus ei kiinnitä tapaa, jolla tiedot tallennetaan.		
Virheiden korjaaminen (28 c § 4 mom.)	Virheiden korjaaminen saattaa edellyttää muutoksia tietojärjestelmiin, mutta muutos ei aiheudu ehdotetusta säännöksestä, vaan siitä, ettei tietojärjestelmä toimi kuten pitäisi.	Tullissa on jo käytössä tuotantovirheiden käsittelyprosessi, johon esitetyt vaatimukset istuvat. Sen sijaan tässä tarkoitettuja seuranta- ja valvontamenettelyjä ei ole vielä käytössä.	Kertaluonteinen kustannus: virheiden korjaamiskäytäntöjen osalta: 0 Seuranta- ja valvontamenettelyjen osalta: kustannuksia tulee, ei kyetä arvioimaan tässä vaiheessa. Jatkuva kustannus: omaa työtä 2 kk 12 000 €/v. Laadunvalvonnalle pitää olla oma vastuuhenkilö, jollaista Tullilla ei tällä hetkellä ole. Tähän lisäkustannus 1 htv 70 000 €.

Ehdotetut vaatimukset (TihL 6 a luku)	Arvio vaikutuksista tietojärjestelmiin Julkisen hallinnon tietojärjestelmäsääntelyä tarkasteleva työryhmä 23.6.2022	Tullin lausuma 26.1.2022 Tarkistettu 15.6.2022	Kustannusarvio
Päätös prosessin käyttöönotosta (28 d §)	<p>Käyttöönottopäätöksen valmistelu ja esittely ei edellytä muutoksia tietojärjestelmiin.</p> <p>Käyttöönottopäätös tulee tehdä lain mukaisesti toimivasta prosessista, jolloin kaikki tietojärjestelmämuutokset on tullut tehdä jo ennen päätöstä. Myös 28 g §:n velvoite päätöksen toimittamisesta lautakunnalle voidaan toteuttaa ilman järjestelmämuutoksia..</p>	<p>Automatisoidun toimintaprosessin erityiset suojoimet (TiHL 28 d § 1 momentti)</p> <p>Tullissa on kiinnitetty järjestelmien ja prosessien suunnittelussa erityistä huomiota tietojärjestelmien suojaukseen, joten ehdotettavilla muutoksilla ei ole suurta muutosvaikutusta nykyisiin tietojärjestelmiin.</p> <p>Keskeiset toimenpiteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Vähempien oikeuksien periaate •Valintaedellytysten ja käsittelysääntöjen muuttaminen vain rajattujen ja tunnistettujen henkilöiden toimesta •Kerätään tarvittavaa, ajantasaista käyttölokia esimerkiksi automaattisen päätöksen teosta ja luodaan mekanismi toimenpiteille •Järjestelmän suorituskyvyn uudelleenarviointi ja mitoittaminen •Järjestelmän luokituksen uudelleenarviointi (mikäli integraatit ja tietojen tuonti järjestelmään lisääntyy) •Valintaedellytysten ja käsittelysääntöjen säännöllinen tarkastelu •Hallittu käsittelysääntömuutosten prosessi <p>Käsittelysääntöjä koskevien tietojen säilyttäminen (TiHL 28 d § 2 momentti)</p> <p>Kirjallinen kuvaus tehtävä joka kerta automatisoinnin käyttöönoton yhteydessä joka lisäksi sisältää</p> <ul style="list-style-type: none"> •Säännöt joilla automaattiset päätökset tehdään (voidaan verrata automatisoidun prosessin tekemisiin päätöksiin) •Riskiarvio <p>Kerätään ajantasaista ja tarvittavaa käyttölokia.</p> <p>Tietosuojan huomioiminen päätöksenteon / prosessin kaikissa vaiheissa, jotta automaattinen päätöksenteko ei vahingossa paljasta esimerkiksi henkilötietoja.</p> <p>Järjestelmien ja rekisterien käyttöön liittyvien lokitietojen tallentaminen ja käsittely on lainvalvontaviranomaiselle sinänsä normaalia toimintaa.</p>	<p>Kertaluonteinen kustannus: Käsittelysääntömuutosten prosessin luominen ja käyttöönotto omaa työtä kaksi omaa henkilöä 0,5 htv 70 000€. Lisäksi riippuen siitä miten rakennettu järjestelmä/prosessi jo tukee olemassa olevia Tullin käyttövaltuushallintaa ja lokitusratkaisuja 5kk konsulttityötä 75 000 €.</p> <p>Jatkuva kustannus: Kehityksen yhteydessä suojaustoimien tarkistaminen konsulttityönä 1 kk 12 500€/v.</p> <p>Kertaluonteinen kustannus: Valintaedellytykset ja käsittelysäännöt ja luonnollisen henkilön osallistuminen kuvattava päätökskohtaisesti: 2,5 kk omaa työtä 15 000 €. Muutoksia tietojärjestelmiin 750 000 €.</p> <p>Jatkuva kustannus: 1 kk konsulttityötä/vuosi 12 500 €/v.</p>

Ehdotetut vaatimukset (TihL 6 a luku)	Arvio vaikutuksista tietojärjestelmiin Julkisen hallinnon tietojärjestelmäsääntelyä tarkasteleva työryhmä 23.6.2022	Tullin lausuma 26.1.2022 Tarkistettu 15.6.2022	Kustannusarvio
Käyttöönottopäätöksen tiedottaminen (28 e §)	Käyttöönottopäätöksen tiedottamisen ei pitäisi aiheuttaa muutoksia tietojärjestelmiin. On toteutettavissa käytössä olevilla järjestelmillä. Staattisen informaation julkaisu verkkosivuilla on toteutettavissa käytössä olevien järjestelmien toiminnallisuuksilla.	<p>Käyttöönottopäätökseen ja prosessiin liittyvien vastuiden ja roolien varmistus.</p> <p>Päätös on tehtävä prosessikohtaisesti ja prosessin omistajalla on merkittävä rooli. Nykyisten dokumentointivaatimusten, prosessikulun ja päätöspisteen tarkennukset sekä uudessa toimintaprosessissa että toimintaprosessin muutoksessa.</p> <p>Ehdotus: Viranomaisen on annettava asianosaiselle tiedot siitä, mihin tietoihin automaattinen ratkaisu perustuu.</p> <p>Näiden tietojen toimittamiseksi on tärkeitä olla tarkoituksenmukainen ja toimiva tapa. Tämä edellyttää vielä lisäselvittämistä. Asiantilan toteuttamiseksi voitaisiin esim. kehittää asiakkaan käyttöliittymä, jota kautta olisi mahdollisimman helposti saatavissa tiedot, joihin ratkaisu on perustunut. Tällaisen liittymän käyttöönotto edellyttäisi prosessin ja teknisen toteutuksen.</p>	Kertaluonteinen kustannus: kaksi omaa henkilöä x 0,5 htv 70 000€ (nykyisten automatisoitujen päätösprosessien jälkikäteen tehty käyttöönottopäätös). Toimintamallin luominen 0,5 htv omaa työtä 35 000€. Jatkuva kustannus: Uusien käyttöönottopäätösten läpivienti 0,5 htv omaa työtä 35 000€/v.
Käsittelysääntöjen suojaaminen (28 f §)	Tietoaineistojen suojaaminen on tullut toteuttaa jo tiedonhallintalain 15 §:ssä säädetyn mukaisesti. Käsittelysääntöjen muutosten dokumentointi ei edellytä myöskään muutoksia tietojärjestelmiin	Ei lausuttu	
Tietojen laadun varmistaminen (28 h §)	Ehdotus velvoittaa toteuttamaan muun muassa hallintolain 31 §:ssä, tiedonhallintalain 13 ja 15 §:ssä sekä tietosuojaa-asetuksessa säädetty vaatimukset, joilla se varmistaa tietojen ajantasaisuuden ja virheettömyyden. Tarvittavien toimenpiteiden toteuttaminen tai tietojärjestelmien mahdollinen muuttaminen johtuu viranomaisen riskiarvioinnin perusteella tekemistä päätöksistä, ei 28 h §:ssä ehdotetusta.	<p>Prosessit tulee suunnitella huolellisesti ja varmistaa tietojen ajantasaisuus ja virheettömyys.</p> <p>Kuvattua kontrollia ei ole tällä hetkellä, vaatii rakentamisen.</p> <p>Edellyttää riskienhallintaprosessin tarkennusta, laadunvalvontaa, yhteistyötä teknisen ja substanssiosaajien välillä. Sekä vastuiden ja roolien tarkennusta – tekninen ja substanssi. Lisäksi määriteltävä toimenpidevastuut ja päätösvastuurooli.</p>	<p>Kertaluonteinen kustannus: Konsulttikustannukset tietojärjestelmämuutoksiin 750 000€ + keskitetty kvh ja tietojen kokoaminen 1,5 htv 225 000€.</p> <p>Jatkuva kustannus: Omien tietojen hallintapalvelun palvelupäällikön tehtävä 1 htv 70 000€/v.</p>

Tiedonhallintalaki 13 a §:

Häiriötilanteista tiedottaminen ja varautuminen häiriötilanteisiin

mom	Uusi versio
1	<p>Viranomaisen on viipymättä tiedotettava sen tietoaineistoja hyödyntäville, jos sen tiedonhallintaan kohdistuu häiriö, joka estää tai uhkaa estää viranomaisen tietoaineistojen saatavuuden</p> <p>Viranomaisen on tiedotettava häiriön tai sen uhkan arvioidusta kestosta, mahdollisuuksien mukaan korvaavista tavoista hyödyntää viranomaisen tietoaineistoja sekä häiriön tai uhkan päättymisestä</p>
2	<p>Viranomaisen digitaalisten palvelujen ja muiden sähköisten tiedonsiirtomenetelmien käyttökatkoista tiedottamisesta yleisölle säädetään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 4 §:n 2 momentissa.</p>
3	<p>Tiedonhallintayksikön on selvitettävä sen tietoaineistojen käsittelyn, tietojärjestelmien hyödyntämisen sekä niihin perustuvan toiminnan jatkuvuuteen kohdistuvat olennaiset riskit.</p> <p>Tiedonhallintayksikön on riskiarvioinnin perusteella valmiussuunnitelmin ja häiriötilanteissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muilla toimenpiteillä huolehdittava, että sen tietoaineistojen käsittely, tietojärjestelmien hyödyntäminen ja niihin perustuva toiminta jatkuvat mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa.</p>
4	<p>Viranomaisten yleisestä varautumisvelvollisuudesta poikkeusoloihin sekä valtion tietohallinnon, tiedonkäsittelyn, sähköisten palveluiden, tietoliikenteen ja tietoturvallisuuden järjestämisestä poikkeusoloissa säädetään valmiuslaissa.</p>

Tullin lausuma 26.1.2022, kohdat 8-9 Tarkistettu 15.6.2022

Kustannusarvio

Ei ole odotettavissa, että ehdotus muuttaisi nykyisiä riskienhallintamenettelyjä merkittävästi. Riskienhallinta on osa nykyistenkin prosessien arviointia ja seurantaa. Riskienhallinnassa on selkeä prosessi ja esim. häiriötilanteisiin on varauduttu mm. viestintä sidosryhmille ja asiakkaille. Tarvittaessa pitää tarkentaa substanssin, tietoturvan, organisaatioturvallisuuden ja tietohallinnon riskienhallinnan yhteistyötä. Ennen kaikkea pitää varmistaa, että Tullissa on selvillä kriittiset järjestelmät ja tietovarannot sekä varamenettelyt, jos järjestelmät ovat alhaalla.

Kertaluonteinen kustannus:
1 htv omaa työtä 70 000€.

Jatkuva kustannus: 0,2
htv/vuosi 14 000€.

Lähde: Oikarinen & Julkisen hallinnon tietojärjestelmäsääntelyä tarkasteleva työryhmä 23.6.2022, Ehdotuksen vaikutukset:
Tiedonhallintalaki ja digipalvelulaki, s. 25

Hallintolaki 53 g §: Automaattisesta ratkaisemisesta ilmoittaminen

Sen lisäksi, mitä 44 §:n 1 momentissa säädetään, on [] hallintopäätöksestä käytävä ilmi, jos asia on ratkaistu automaattisesti, sekä tieto siitä, missä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 28 d §:ssä tarkoitettu käyttöönottopäätös on saatavilla.

Jos asiassa ei anneta[] hallintopäätöstä, 1 momentissa tarkoitettut tiedot sekä tieto automaattisen ratkaisun perusteena olevista tiedoista on annettava asianosaiselle muulla tavoin viimeistään asian käsittelyn päättyessä.

Tämän lain 44 §:n 1 momentin 4 kohdan vaatimusta lisätietoja antavan henkilön nimen ilmoittamisesta ei sovelleta asiassa, joka on ratkaistu automaattisesti.

Lähde: VM, Säännöskohtaiset perustelut ja pykälät_muutokset näkyvissä, s. 37

Tullin lausuma 26.1.2022, kohta 7 Tarkistettu 15.6.2022	Kustannusarvio
<p>Arvio ehdotuksen toteuttamisen edellyttämistä kertaluonteiset resurssitarpeista ja arvio ehdotuksen vaikutuksista jatkuviin resursseihin (työmäärä ja eurot)</p> <p>Nykyisin käytössä olevien asiakirjajulkisuuskuvauksen muutokset, käsittely ja julkaisu.</p>	<p>Kertaluonteiset kustannukset: 9 kk omaa työtä, 54 000€ (asiakirjajulkisuuskuvaukset). Tietojärjestelmämuutokset: 250 000€.</p> <p>Jatkuvat kustannukset: Asiakirjajulkisuuskuvauksen päivitys tarvittaessa omana työnä 10 000€/v.</p>

Lisäksi arvioitu muita vaikutuksia ja kustannuksia

Valtiovarainministeriön kysymyksiä, tammikuu 2022	Tullin lausuma 26.1.2022, kohta 7 Tarkistettu 15.6.2022	Kustannusarvio
Millä aikataululla arvioisitte ehdotusten edellyttäminen muutosten olevan toteutettavissa nykyisiin automatisoituihin päätöksentekoprosesseihin? Mitkä ovat omalta osaltanne keskeiset aikatauluun vaikuttavat tekijät (esim. muutoksen vaatimien voimavarojen budjetointiprosessit, suunnitteilla olevat tietojärjestelmien muutokset jne.)?	Nykyisten tulliselvitysjärjestelmien automaattisen päätöksenteon edellyttämät toimet pystytään toteuttamaan v. 2025 jälkeen. Uusien rakennettavien prosessien osalta toimet pystytään huomioimaan noin puolentoista vuoden kuluessa siitä, kun lainsäädäntö vahvistetaan.	
Miten arvioitte ehdotusten vaikuttavan automatisoitujen päätöksentekoprosessien kehittämiseen ja käyttöönottoon tulevaisuudessa? Mitkä ovat ehdotuksen hyödyt ja mitä mahdollisesti kehitystä haittaavia elementtejä ehdotuksiin sisältyy?	Vaatimukset lisääntyvät palveluiden rakentamisessa. Hyötyjä: Kun laki on voimassa, niin vaatimukset voidaan ottaa heti huomioon. Kaikilla viranomaisilla on yhdenmukaiset pelisäännöt, joita noudatetaan ja prosessi on kontrolloitu. Kehitystä haittaa se, että muutosten toteuttaminen käytössä oleviin prosesseihin on kallista.	
Onko muita vaikutuksia, joita tässä kyselyssä ei ole otettu huomioon, mutta jotka edellyttävät kerta- tai jatkuvaluonteisia lisäresursseja? Mitä nämä vaikutukset ovat ja kuinka paljon resursseja ne edellyttävät?	Jo tuotannossa olevat automatisoidut prosessit on toteutettu aikakautensa periaatteilla ja ratkaisumalleilla. Prosessien muuttaminen voi aiheuttaa isoja muutoksia, jotka ovat rinnastettavissa uuden rakentamiseen. Lain toimeenpano ja soveltaminen vaativat hankepäällikön ja koordinaattorin.	Hankepäällikö ja koordinaattori, 300 000€ konsulttikustannusta.